

A zsidó vallás

1. A zsidóság eredete és történelmi háttere 📄

- A zsidóság az ókori Közel-Kelet egyik legősibb népe, vallásuk a zsidó vallás (judaizmus).
- A történetük a Biblia (Ószövetség, Tóra) elbeszélései alapján követhető nyomon.
- A zsidó nép szemita eredetű, és elsőként az i.e. 2. évezredben tűnik fel Mezopotámia és Kánaán területén.

📌 Fontos események:

- ◆ Ábrahám szövetsége Istennel (kb. i.e. 2000) – Az első ősatya, aki elhagyta Ur városát és Kánaánba vándorolt.
- ◆ Jákob és a 12 törzs – Jákob (Izrael) 12 fia a zsidó törzsek alapítói.
- ◆ Mózes és az Egyiptomból való kivonulás (i.e. 13. század) – A Tízparancsolat kinyilatkoztatása a Sínai-hegyen.
- ◆ Izraeli Királyság (i.e. 10. század) – Saul, Dávid és Salamon királyok uralkodása.
- ◆ A jeruzsálemi templom felépítése (i.e. 10. század) – Salamon király építtette.
- ◆ Babiloni fogság (i.e. 586–538) – A templomot a babiloniak lerombolták, a zsidókat elhurcolták.
- ◆ Második templom kora (i.e. 516 – i.sz. 70) – A zsidók visszatérhettek és új templomot építettek.
- ◆ A zsidó háború és a diaszpóra (i.sz. 70) – A rómaiak lerombolták Jeruzsálemet, a zsidók szétszóródtak a világban.

2. A zsidó vallás és hitélet

Monoteizmus (egyistenhit)

- A zsidóság elsőként hirdette az egyistenhitet.
- Istenük neve: Jahve.
- Az isteni törvények a Tórában találhatók.

Szent könyvek

- Tóra – A Mózes öt könyvéből álló szent irat.
- Talmud – A zsidó törvények és szokások magyarázata.

Fontos vallási elemek:

- ✓ Tízparancsolat – Alapvető erkölcsi és vallási szabályok.
- ✓ Szombat (Sabbat) – A pihenőnap, amelyet péntek estétől szombat estéig tartanak.
- ✓ Kóser étkezés – Bizonyos ételek tiltása és előírásai (pl. nem ehetnek sertéshúst).
- ✓ Jeruzsálem és a Templom-hegy – A vallás központi helyszíne.

Vallási ünnepek

- Pészah – Az Egyiptomból való kivonulás ünnepe.
- Jóm Kippur – Az engesztelés napja, a legszentebb zsidó ünnep.
- Hanuka – A fény ünnepe, a második templom újrászentelésének emléke.

3. A zsidó nép sorsa az ókorban és a diaszpóra

A zsidók több hódító birodalom uralma alatt éltek:

- Egyiptomi fogság
- Babiloni fogság
- Perzsa uralom

- Görög uralom (pl. Nagy Sándor idején)
- Római uralom

✦ A diaszpóra kialakulása (i.sz. 70)

- A rómaiak elpusztították a Második Templomot és a zsidókat szétszórták a birodalom területén.
- Ekkor alakult ki a zsidó közösségek szétválása a világ különböző részein.

✦ Középkori és újkori üldöztetések

- Sok országban üldözték őket (pl. középkori Európa).
- A zsidók gyakran külön negyedekben (gettókban) éltek.
- A 19-20. században a cionizmus mozgalma elindult, amely a zsidók saját államának létrehozását célozta.

✦ Izrael állam megalakulása (1948)

- A második világháború után, a holokausztot követően az ENSZ határozatával megalapították Izrael államát.

4. A zsidóság kultúrája és hatása a világra 🌍

✦ Zsidó hatások a világ kulturális örökségére:

- ✓ Vallás – A kereszténység és az iszlám is a zsidó monoteizmusra épül.
- ✓ Etikai értékek – Az erkölcsi törvények (Tízparancsolat) beépültek a nyugati kultúrába.
- ✓ Nyelvek és irodalom – A héber nyelv az egyik legősibb írásos nyelv.
- ✓ Tudomány és filozófia – A zsidó közösségek fontos szerepet játszottak a tudományos fejlődésben.
- ✓ Modern történelem – Izrael állam és a zsidó közösségek ma is jelentős szereplői a világpolitikának.

⚖️ Összegzés – Miért fontos a zsidóság története az érettségin?

- ✓ Az első monoteista vallás, amely hatással volt a kereszténységre és az iszlámra.
- ✓ A diaszpóra és a vallási hagyományok miatt a zsidóság kultúrája különösen egyedi.
- ✓ Az ókori birodalmak és a zsidók viszonya fontos történelmi téma.
- ✓ Izrael állam létrejötte a 20. századi világpolitika egyik kulcseseménye.

A zsidóság története nemcsak vallási, hanem kulturális és történelmi szempontból is meghatározó része az emberiség örökségének. 🌍🏛️

Korábbi kapcsolódó érettségi feladatok

2022 május

Történelem
középszint

Név: osztály:.....

I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A feladat a zsidó valláshoz kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

Válassza ki a képeken látható tárgyakhoz / jelenetnek kapcsolódó bibliai parancsolatokat! Írja a megfelelő parancsolat sorszámát a kép alá a kipontozott vonalra! Egy helyre egy sorszámot írjon! Két sorszám kimarad.

- „Ne csinálj magadnak faragott képet vagy hasonmást arról, ami fent van az égben, vagy lent a földön, vagy a vizekben a föld alatt. Ne borulj le ilyen képek előtt és ne tiszteld őket, mert én, az Úr, a te Istened féltékeny Isten vagyok.”
- „Uradnak, Istenednek a nevét ne vedd hiába [a szádra], mert az Úr nem hagyja büntetlenül azt, aki a nevét hiába veszi.”
- „Gondolj a szombatra és szenteld meg. Hat napig dolgozzál és végezd minden munkádat. A hetedik nap azonban [...] semmiféle munkát nem szabad végezned. [...] Az Úr [...] a hetedik napon azonban megpihent.”
- „Tiszteld apádat és anyádat, hogy sokáig élj azon a földön, amelyet az Úr, a te Istened ad neked.”
- „Ezeket a parancsokat, amelyeket ma szabok neked, őrizd meg szívedben [...]. Igen, jelként kösd őket a kezedre, legyenek ék a homlokodon. Írd fel őket házad ajtófélfájára és kapujára!”

Imaszöveget tartalmazó tok (mezuzza)

a)

Hétágú gyertyatartó (menóra)

b)

Mózes összetöri az aranyborjút (miniatúra)

c)